

استقرار خدمات آنلاین مشاوره اطلاعات پژوهشی و فناوری سلامت در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

محمدرضا سلیمانی^{۱*}، یوسف قیصری^۲، محمدعلی برومند^۳

بیان تجربه

چکیده

مقدمه: مشاوره پژوهشی و فناوری شامل توانمندسازی پژوهشگران و فناوران دانشگاهی از طریق ارائه خدمات راهنمایی در زمینه‌های مختلف پژوهشی و فناوری است. با توجه به محدودیت‌های زمانی و مکانی موجود در ارائه و خدمات مشاوره اطلاعات پژوهشی و فناوری، معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۴۰۰ اقدام به راه‌اندازی خدمات مشاوره آنلاین در حوزه‌های مختلف پژوهش و فناوری سلامت برای پژوهشگران و فناوران نمود. بعد از نیازسنجی و تعیین زمینه‌های نیازمند مشاوره، متخصصان و اعضای هیأت علمی مایل به ارائه خدمات مشاوره شناسایی شدند و در ادامه، ضوابط مربوط به ارائه و خدمات مشاوره تدوین و به تصویب رسید. این خدمت در بستر سامانه مدیریت پژوهشی پژوهشیار پیاده‌سازی شد. ارائه خدمات مشاوره اطلاعات پژوهشی و فناوری، تا حدود زیادی منجر به توانمندی پژوهشگران و فناوران شده و کیفیت پژوهش‌ها و محصولات فناورانه حوزه سلامت را تضمین می‌کند.

واژه‌های کلیدی: مشاوره اطلاعات پژوهشی، مشاوره اطلاعات فناورانه، خدمات آنلاین

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۲/۲۳

پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۳/۲۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۴/۱

ارجاع: سلیمانی محمدرضا، قیصری یوسف، محمدعلی برومند. استقرار خدمات آنلاین مشاوره اطلاعات پژوهشی و فناوری سلامت در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۴۰۳؛ ۲۱(۳): ۱۱۵-۱۱۲.

مقدمه

استفاده پژوهش‌های سلامت از اصلی‌ترین ابزارهای ارتقای سلامت افراد و جامعه به حساب می‌آیند. دستوردهای بهداشتی و درمانی حوزه سلامت، بیش از هر چیز دیگری، حاصل پژوهش‌های هدفمند و کاربردی است (۱). از طرف دیگر، دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور با در اختیار داشتن بیشترین ظرفیت فکری و معنوی، از مهم‌ترین مراکز تولید علم در حوزه سلامت به حساب می‌آیند (۲). دانشگاه‌ها در راستای رسالت پاسخ‌گویی اجتماعی و انجام مأموریت خود در حل مسائل و معضلات جامعه در حیطه سلامت باید اهداف، ساختار، فعالیت‌ها، و فرآیندهای تحقیقاتی خود را مورد بازنگری قرار دهند (۳).

از آنجائی که اعضای هیأت علمی از مؤلفه‌های اصلی یک نظام دانشگاهی به حساب می‌آیند و بار اصلی تولید دانش سلامت در دانشگاه‌ها را بر دوش می‌کشند، تا حدود بسیار زیادی، میزان موفقیت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه، وابسته به کمیت و کیفیت عملکرد تحقیقاتی اعضای هیأت علمی آنهاست. بنابراین، در راستای ارتقای کیفی پژوهش‌ها، توانمندسازی پژوهشگران، اغلب از اولویت‌های اصلی سیاست‌گذاران پژوهشی دانشگاه‌ها بوده است. شواهد نشان می‌دهد مشاوره‌های پژوهشی از مهم‌ترین نیازهای اعضای هیأت علمی و کمبود آن از موانع اصلی انجام پژوهش‌های اثربخش در دانشگاه‌هاست (۲ و ۴).

شرح تجربه:

با توجه به اینکه ارائه خدمات مشاوره پژوهشی و فناوری، تاثیر قابل توجهی در ارتقای کمی و کیفی پژوهش‌ها دارد. معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۴۰۰ اقدام به راه‌اندازی خدمات آنلاین مشاوره اطلاعات پژوهشی و فناوری نمود. شکل ۱ گام‌های برداشته شده برای راه‌اندازی این خدمات

را نشان می‌دهد. گام اول: تعیین نیازهای پژوهشی و فناوری: در این مرحله، از طریق مطالعات میدانی و مصاحبه با پژوهشگران دانشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی، نیازهای پژوهشی و فناوری اعضای هیأت علمی و پژوهشگران شناسایی و حیطه‌های اصلی برای ارائه خدمات مشاوره نظیر آمار، طراحی پژوهش، مهارت‌های جستجو، نگارش و انتشار مقاله در مجلات بین‌المللی، انجام مطالعات محصول محور، تجاری‌سازی محصولات فناورانه، ثبت اختراع و غیره تعیین شد.

گام دوم: تعیین متخصصان و مشاوران پژوهشی و فناوری: بعد از تعیین حیطه‌های ارائه خدمات مشاوره، پژوهشگران مجرب و متخصصان هر یک از حیطه‌های تعیین شده، از بین اعضای هیأت علمی و کارشناسان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان که علاوه بر برخورداری از صلاحیت‌های لازم، تمایل به ارائه خدمات مشاوره نیز داشتند شناسایی شدند و طی چندین جلسه، ضمن توجیه اهداف و چگونگی ارائه خدمات پژوهشی و فناوری، هماهنگی لازم برای شروع خدمت در بستر سامانه پژوهشیار انجام شد.

۱. استاد کتابداری و اطلاع‌رسانی، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در امور سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۲. دانشیار فرآورده‌های بیولوژیک، مرکز تحقیقات پزشکی بازساختی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۳. دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، معاونت تحقیقات و فناوری، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

نویسنده طرف مکاتبه: محمدرضا سلیمانی، استاد کتابداری و اطلاع‌رسانی، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در امور سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

Email: soleymani@mng.mui.ac.ir

و حتی در ساعات غیر اداری انجام شود. برای جلوگیری از تعدد سامانه‌هایی که اعضای هیات علمی مجبور به استفاده از آنها می‌شوند، ارائه خدمات مشاوره در قالب میز مشاوره آنلاین پژوهشی و فناوری و در بستر سامانه مدیریت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (پژوهشیار) طراحی شد.

گام پنجم: تهیه راهنمای استفاده از خدمات مشاوره: از آنجائی که لازمه بهره‌برداری مناسب از خدمت طراحی شده، معرفی و آموزش استفاده از آن به پژوهشگران، اعضای هیات علمی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی و مراکز تحقیقاتی دانشگاه بود، به همین منظور، ابتدا راهنمای استفاده از خدمات مشاوره آنلاین شامل نحوه عضویت، ثبت برنامه زمانی مشاوره، جستجو و انتخاب مشاور، رزرو جلسه مشاوره، تبادل فایل بین مشاور و مشاوره گیرنده و غیره به صورت متنی و چند رسانه‌ای تهیه شد. سپس از روش‌های مختلفی نظیر مکاتبه رسمی به واحدهای تابعه، استفاده از شبکه‌های اجتماعی و غیره اطلاع‌رسانی انجام شد.

گام سوم: تدوین مقررات و شیوه‌نامه ارائه خدمات مشاوره: به منظور ارائه بهینه خدمات مشاوره و با در نظر گرفتن محدودیت‌های موجود، ضوابط و مقررات مربوط به ارائه و دریافت خدمات مشاوره اطلاعات پژوهشی و فناوری سلامت تدوین شد. در این شیوه‌نامه، افراد و گروه‌های مجاز به دریافت خدمات مشاوره، ضوابط انتخاب مشاوره‌دهندگان، تعهدات مشاوره‌دهندگان و مشاوره گیرندگان، نحوه محاسبه هزینه‌های مشاوره و نیز جبران خدمت مشاوره‌دهندگان و غیره تعیین شده است. گام چهارم: ایجاد زیرساخت ارائه خدمات مشاوره: یکی از مهم‌ترین درخواست‌های پژوهشگران، دریافت خدمات مشاوره پژوهشی و فناوری بدون محدودیت‌های زمانی و مکانی بود. به عنوان مثال، برخی از اعضای هیات علمی گروه‌های بالینی به دلیل حضور در بیمارستان و مطب و مشغله زیاد، امکان مراجعه به پردیس دانشگاه در ساعات اداری را نداشتند؛ از طرف دیگر، برای مشاوران هم ارائه خدمات در ساعات محدود اداری بسیار دشوار بود. به همین دلیل، تصمیم گرفته شد که ارائه خدمات مشاوره به صورت آنلاین

شکل ۱. گام‌های مربوط به راه‌اندازی خدمات مشاوره پژوهشی و فناوری

پیامدها و دستاوردها

با توجه به نیاز پژوهشگران دانشگاهی به ویژه اعضای هیات علمی جوان و نیز اعضای هیات علمی گروه‌های بالینی که فرصت کمی برای حضور در پردیس دانشگاه برای دریافت مشاوره‌های پژوهشی و فناوری حضوری دارند، ارائه خدمات پژوهشی به صورت آنلاین باعث دریافت مشاوره‌های پژوهشی و فناوری بدون محدودیت‌های زمانی و مکانی توسط این گروه از پژوهشگران شده است. ارائه اینگونه خدمات از طرف دانشگاه تا حدود زیادی کیفیت پژوهش‌های دانشگاهی حوزه سلامت را تضمین می‌کند. همچنین ارائه چنین خدماتی می‌تواند روش مناسبی برای توزیع عادلانه امکانات در سطح دانشگاه بوده و باعث افزایش رضایت پژوهشگران شود.

نتیجه‌گیری

از آنجائی که ارتقای خدمات مراقبتی درمانی، بهبود فرایندهای بالینی و تولید محصولات فناورانه حوزه سلامت، نیاز به بهره‌گیری از شواهد علمی معتبر و نتایج

روش کار بدین صورت است که بعد از تعریف حیطه‌های مشاوره در میز مشاوره آنلاین، برای هر یک از مشاوران، در بخش مشاوره آنلاین سامانه پژوهشیار، یک پروفایل ایجاد می‌شود از طریق آن می‌توانند روزها و ساعاتی که امکان ارائه خدمات مشاوره دارند را تعریف کنند. از طرف دیگر، متقاضیان خدمات مشاوره، می‌توانند با ورود به سامانه پژوهشیار، با توجه به موضوع، اقدام به جستجوی مشاور نموده و بر اساس تاریخ و زمان مد نظر خود، حداقل ۲۴ ساعت قبل از زمان مشاوره، نسبت به رزرو جلسه مشاوره اقدام نمایند. بعد از رزرو جلسه توسط متقاضی، به صورت خودکار، پیامک رزرو جلسه و لینک ورود به جلسه آنلاین برای مشاور مربوطه و متقاضی خدمت مشاوره ارسال می‌شود. همچنین امکان ارتباط آنلاین بین طرفین برای ارسال فایل‌های مورد نیاز احتمالی، قبل از برگزاری جلسه و از طریق سامانه پژوهشیار وجود دارد. جلسه مشاوره در زمان انتخاب شده و از طریق لینک ارسال شده از طریق سامانه به صورت آنلاین برگزار می‌شود.

تشکر و قدردانی

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از کلیه کسانی که در راهاندازی این خدمت ما را یاری کردند، تشکر و قدردانی نمایند.

تضاد منافع

در انجام پژوهش حاضر، نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی نداشتند.

پژوهش‌های با کیفیت می‌باشد، ارائه خدمات مشاوره اطلاعات پژوهشی و فناوری به اعضای هیأت علمی گروه‌های علوم پایه و بالینی، تا حدود زیادی منجر به افزایش توانمندی‌های آنها و تولید محصولات فناورانه باکیفیت، ارتقای کمی و کیفی پژوهش‌های دانشگاهی و افزایش کاربردپذیری آنها می‌شود. ارائه این خدمت به صورت آنلاین، محدودیت‌های زمانی و مکانی استفاده از آن را تا حدود زیادی از بین برده است.

References

1. Jamali Mehmoi H. Comparison of models and frameworks for measuring the effect of medical research. Health Information Management. 2012;9(5):757-767. [In Persian].
2. Fatahiasi J, Kousari R, Dastoorpour M. Survey of research barriers from viewpoint of faculty members of medical universities of Iran: A systematic review. Jundishapur Scientific Medical Journal. 2019 Jan 21;17(5):467-79.
3. Beyadar H, Saketi P, Badizadeh A, Esmailpour H. Identifying and prioritizing barriers to the commercialization of academic research: a contextual analysis in Islamic Azad University. Iranian Journal of Comparative Education. 2021 Feb 1;4(1):1096-109.
4. Safdari R, Ghazisaeidi M, Ehtesham H, Robiaty M, Ziaee N. Barriers to Research in Medical Sciences from the Viewpoints of Faculty Members of Birjand University of Medical Sciences in 2012. JRUMS 2016; 15 (6) :515-526.

Establishing an Online Consulting Service for Research Information and Health Technology in Isfahan University of Medical Sciences

Mohammad Reza Soleymani¹, Yousof Gheisari², Mohammad Ali Boroumand³

Review Article

Abstract

Introduction: Research and technology consulting includes empowering university researchers and technologists by providing guidance services in various fields of research and technology. Considering the time and space limitations in providing research and technology information and consulting services, the Vice-Chancellor for Research and Technology of Isfahan University of Medical Sciences has been launching online consulting services in various fields of health research and technology for researchers and technologists since 1400. After a needs assessment and determining the areas requiring consulting, experts and faculty members willing to provide consulting services were identified, and then the criteria for providing consulting services were developed and approved. This service was implemented in the Research Assistant Research Management System. Providing research and technology information consulting services has largely led to the empowerment of researchers and technologists and ensures the quality of research and technological products in the health field.

Keywords: Research information consulting; Technology information consulting; Online services

Received: 12 May; 2024

Accepted: 18 Jun; 2024

Published: 21 Jun; 2024

Citation: Soleymani MR, Gheisari Y, Boroumand MA. Establishing an Online Consulting Service for Research Information and Health Technology in Isfahan University of Medical Sciences. Health Inf Manage 2024; 21(2):112-115.

Article resulted from an independent research without financial support.

1. Professor, Library and Information Science, Health Information Technology Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
 2. Associate Professor, Biological Products, Regenerative Medicine Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
 3. PhD, Medical Library and Information Science, Vice Chancellor for Research and Technology, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
- Corresponding Author: Mohammad Reza Soleymani; Professor, Library and Information Science, Health Information Technology Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. Email: soleymani@mng.mui.ac.ir